

Personen- en familierecht

inclusief IPR en mensenrechten

TEKST & COMMENTAAR

De tekst van Boek 1 van het BW, verwante regelgeving en IPR voorzien van commentaar

Onder redactie van:

M.J.C. Koens

voormalig vice-president Gerechtshof te 's-Hertogenbosch

F. Ibili

advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden

hoogleraar personen-, familie- en jeugdrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen

Dertiende druk

 Wolters Kluwer

Deventer 2024

VOORWOORD BIJ DE DERTIENDE DRUK

De serie Tekst & Commentaar verschijnt in een iets groter formaat dan voorheen, waardoor de boeken minder lijvig worden. Van de gelegenheid heeft de uitgever gebruik gemaakt om een nieuw, eigentijds omslag te laten ontwerpen. Voor de formules van Tekst & Commentaar hebben deze wijzigingen geen gevolgen.

Het Burgerlijk Wetboek is er niet alleen voor de generalist, maar bepaald ook voor de specialist. Op verzoek van vele gebruikers van Tekst & Commentaar Burgerlijk Wetboek zijn daarom voor de specialist op specifieke terreinen binnen het BW ook thematische delen verschenen, waaronder dit deel over het Personen- en familierecht. In het BW-deel vindt de generalist het volledige Burgerlijk Wetboek, voorzien van commentaar. Dit thematische deel bevat voor de specialist Boek 1 BW Personen- en familierecht, op ruime schaal aangevuld met aanverwante wet- en regelgeving en waar nodig voorzien van commentaar.

In deze dertiende druk van Tekst & Commentaar Personen- en familierecht is behalve de belangrijkste rechtspraak dit keer wederom nieuwe (en concept) wet- en regelgeving van commentaar voorzien. In Boek 1 BW betreft het onder meer: het naamrecht, het tegengaan van huwelijkse gevangenschap, van rechtswege gezamenlijk gezag bij erkenning van een kind en drempelverlaging omgangsverzoeken grootouders. Daarnaast zijn onder meer recente wijzigingen van de Jeugdwet becommentarieerd.

Voorts wordt in dit thematische deel ruime aandacht besteed aan belangrijke internationaal privaatrechtelijke regelingen op het terrein van het personen- en familierecht. Deze IPR-regelingen, die voor de praktijkjurist steeds belangrijker worden, zijn waar nodig geactualiseerd aan de hand van de meeste recente rechtspraak, waaronder die van het Hof van Justitie EU. In deze dertiende druk komen aan de orde vrijwel alle IPR-bronnen van nationale, Europese en internationale oorsprong waar de praktijkjurist in personen- en familierechtelijke zaken mee te maken heeft.

In deze dertiende druk zijn de onbecommentarieerde wet- en regelgeving voor het eerst niet langer onder de Bijlagen opgenomen. Wel worden ze nog vermeld in de verkorte inhoudsopgave door middel van: (**niet opgenomen in deze druk, maar wel opgenomen in de online uitgave van T&C PFR (InView en T&C WebApp)).

Mr. A.P.M.J. Vonken heeft vanaf het begin van dit themadeel het eindredacteurschap voor het onderdeel internationaal personen- en familierecht vervuld. De eindredactie dankt hem voor het vele eindredactiewerk dat hij sedertdien heeft verricht. Hij is opgevolgd door de nieuwe eindredacteur prof. mr. F. Ibili.

Deze druk gaat wat betreft de wetgeving, rechtspraak en literatuur uit van de stand van zaken per 1 april 2024. Tekst & Commentaar Personen- en familierecht is ook online beschikbaar via InView (voorheen: Navigator). Het commentaar wordt online elk half jaar geactualiseerd en de wetgeving wordt dagelijks bijgewerkt. Zo bent u altijd verzekerd van het meest actuele commentaar.

Vragen en opmerkingen over deze uitgave kunt u richten aan:
TekstCommentaar@wolterskluwer.com.

juli 2024

Theo Koens
Fatih Ibili

VERKORTE INHOUDSOPGAVE

(* met commentaar)

(** niet opgenomen in deze druk, maar wel opgenomen in de online uitgave van T&C Personen- en familierecht (InView en T&C WebApp))

Burgerlijk Wetboek Boek 1*	1
Bijlagen	761
NAAM, ADELDOM, BURGERLIJKE STAND	763
Besluit geslachtsnaamswijziging**	
Regelen betreffende verzoeken tot naamswijziging en tot naamsvaststelling**	
Wet op de adelom*	765
Besluit burgerlijke stand 1994**	
Besluit aanwijzing deskundigen transgenders**	
Protocol deskundigen transgenders (artikel 28a van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek)**	
Regeling papier en schrijfmiddelen voor de burgerlijke stand 1994**	
Centraal kantmeldingenregister**	
Besluit bijzondere akten van de burgerlijke stand**	
Wet basisregistratie personen**	
Besluit basisregistratie personen**	
HUWELIJK	771
De wettelijke gemeenschap van goederen (huwelijken gesloten voor 1 januari 2018)*	773
Burgerlijk Wetboek Boek 3 Titel 7 Gemeenschap*	797
Besluit Huwelijksgoederenregister 1969**	
PENSIOENVEREVENING	825
Wet verevening pensioenrechten bij scheiding*	827
VOOGDIJ, BESCHERMING, HULPVERLENING	877
Besluit gezagsregisters**	
Organisatiebesluit raad voor de kindbescherming 2015**	
Handelingsprotocol gezag, contact/omgang en hulp na partnerdoding waarbij minderjarige kinderen zijn betrokken**	
Besluit klachtadviescommissie raad voor de kindbescherming**	
Wet tijdelijk huisverbod*	879
Besluit tijdelijk huisverbod*	897
Jeugdwet*	901
Besluit Jeugdwet**	
Regeling Jeugdwet**	
Regeling justitiële keteninformatisering Jeugdwet**	
Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen**	
Reglement justitiële jeugdinrichtingen**	
Wet op de jeugdverblijven*	1115
Besluit op de jeugdverblijven**	
Besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren**	
Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren**	
Aanbevelingen curatele 2021**	

Aanbevelingen meerderjarigenbewind**	
Aanbevelingen mentorschap 2019**	
Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg*	1125
Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten*	1313
Wet forensische zorg*	1455
Burgerlijk Wetboek Boek 7 Titel 7 (Relevante artikelen) (Overeenkomst inzake geneeskundige behandeling)*	1477
Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting*	1517
Besluit donorgegevens kunstmatige bevruchting**	
Embryowet*	1539
FAMILIEPROCESRECHT	1569
Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Relevante artikelen)*	1571
NEDERLANDERSCHAP	1683
Rijkswet op het Nederlandschap*	1685
Wijzigingsrijkswet Rijkswet op het Nederlandschap (verkrijging, verlening en verlies van het Nederlandschap)*	1747
Paspoortwet*	1751
Besluit bericht omtrent toelating**	
Besluit naturalisatietoets**	
Besluit verkrijging en verlies Nederlandschap**	
Besluit optie- en naturalisatiegelden 2002**	
Regeling verkrijging en verlies Nederlandschap**	
Regeling naturalisatietoets Nederland**	
Regeling naturalisatietoets Aruba 2011**	
Besluit DNA-onderzoek vaderschap**	
IPR PERSONEN- EN FAMILIERECHT	1783
BOEK 10 BW EN INTERNATIONALE REGELINGEN	1785
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Boek 10	1787
ALGEMENE BEPALINGEN	1791
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Titel 1 en art. 10:1-10:17	1793
IPR NAAM	1843
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Titel 2 en art. 10:18-10:26	1845
Overeenkomst inzake veranderingen van geslachtsnamen en voornamen*	1859
Overeenkomst betreffende de afgifte van een verklaring van verscheidenheid van familienamen*	1863
Overeenkomst inzake het recht dat van toepassing is op geslachtsnamen en voornamen**	
HET HUWELIJK	1873
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Titel 3 Afdeling 1 en art. 10:27-10:34	1875
Verdrag inzake de voltrekking en de erkenning van de geldigheid van huwelijken**	

Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Titel 3 Afdeling 2 en art. 10:34a-10:41	1891
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Titel 3 Afdeling 3 en art. 10:42	1903
Verdrag inzake het recht dat van toepassing is op het huwelijksvermogensregime*	1907
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, art. 10:43-10:53	1931
Verdrag betreffende de wetsconflicten met betrekking tot de gevolgen van het huwelijk ten opzichte van de rechten en verplichtingen der echtgenooten in hunne persoonlijke betrekkingen en ten opzichte van hunne goederen*	1943
Verordening (EU) 2016/1103 tot uitvoering van de nauwere samenwerking op het gebied van de bevoegdheid, het toepasselijke recht en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen op het gebied van huwelijksvermogensstelsels (Verordening huwelijksvermogensstelsels)*	1949
Uitvoeringswet Verordening huwelijksvermogensstelsels en Verordening vermogensrechtelijke gevolgen geregistreerde partnerschappen*	1999
ONTBINDING VAN HET HUWELIJK	2005
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Titel 3 Afdeling 4	2007
Verordening (EG) Nr. 2201/2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1347/2000 (Verordening Brussel II-bis)*	2009
Verordening (EU) 2019/1111 betreffende de bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid en betreffende internationale kindervervoering (Verordening Brussel II-ter)*	2095
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, art. 10:54-10:59	2259
HET GEREГИSTREERD PARTNERSCHAP	2271
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Titel 4 en art. 10:60-10:91	2273
Verordening (EU) 2016/1104 tot uitvoering van de nauwere samenwerking op het gebied van de bevoegdheid, het toepasselijke recht en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen op het gebied van de vermogensrechtelijke gevolgen van geregistreerde partnerschappen (Verordening geregistreerde partnerschappen)*	2293
AFSTAMMING	2335
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Titel 5 en art. 10:92-10:102	2337
Overeenkomst inzake wettiging door huwelijk*	2365
ADOPTIE	2375
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Titel 6, art. 10:103-10:112	2377
Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie*	2393
Uitvoeringswet Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie**	
Wet opneming buitenlandse kinderen ter adoptie*	2425
Besluit opneming buitenlandse kinderen ter adoptie*	2463
Besluit inzake het onderzoek naar buitenlandse contacten van aspirant-adoptiefouders*	2471
Richtlijnen opneming buitenlandse kinderen ter adoptie 2000*	2475

Besluit klachtencommissie vergunninghouders interlandelijke adoptie*	2481
OUDERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID EN BESCHERMING VAN KINDEREN	2485
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Titel 7 Afdeling 1 en art. 10:113	2487
Verdrag inzake de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning, de tenuitvoerlegging en de samenwerking op het gebied van ouderlijke verantwoordelijkheid en maatregelen ter bescherming van kinderen (Haags kinderbeschermingsverdrag 1996)*	2491
Uitvoeringswet internationale kinderbescherming*	2551
INTERNATIONALE ONTVOERING VAN KINDEREN	2581
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Titel 7 Afdeling 2 en art. 10:114	2583
Verdrag betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen*	2587
Europees Verdrag betreffende de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen inzake het gezag over kinderen en betreffende het herstel van het gezag over kinderen*	2639
Uitvoeringswet internationale kinderontvoering*	2659
MEERDERJARIGHEID	2675
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Inleidende opmerkingen Titel 7 Afdeling 3 (gereserveerd (voor art. 10:115))	2677
Verdrag inzake de internationale bescherming van volwassenen*	2681
Verordening (EU) nr. 606/2013 betreffende de wederzijdse erkenning van beschermingsmaatregelen in burgerlijke zaken*	2713
Uitvoeringswet verordening wederzijdse erkenning van beschermingsmaatregelen in burgerlijke zaken*	2741
LEVENSONDERHOUD	2749
Burgerlijk Wetboek Boek 10 (Relevante artikelen)*, Titel 7 Afdeling 4 en art. 10:116	2751
Verordening (EG) nr. 4/2009 betreffende de bevoegdheid, het toepasselijke recht, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen, en de samenwerking op het gebied van onderhoudsverplichtingen*	2753
Protocol inzake het recht dat van toepassing is op onderhoudsverplichtingen*	2853
Verdrag inzake de internationale inning van levensonderhoud voor kinderen en andere familieleden*	2875
Uitvoeringswet internationale inning levensonderhoud**	
Verdrag inzake het verhaal in het buitenland van uitkeringen tot onderhoud*	2913
Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika inzake de geldendmaking van verplichtingen tot levensonderhoud*	2927
MENSENRECHTEN	2937
Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden*	2939
Handvest van de grondrechten van de Europese Unie*	3007
Verdrag inzake de rechten van het kind*	3023
Trefwoordenregister	3065

Burgerlijk Wetboek Boek 1

[Inleidende opmerkingen]

Betekenis. Deze titel bevat enige regels met betrekking tot de persoonlijke vrijheid en rechtsbevoegdheid (art. 1:1), het begin van de rechtsbevoegdheid (art. 1:2) en de graad van bloed- en aanverwantschap (art. 1:3).

Artikel 1

1. Allen die zich in Nederland bevinden, zijn vrij en bevoegd tot het genot van de burgerlijke rechten.

2. Persoonlijke dienstbaarheden, van welke aard of onder welke benaming ook, worden niet geduld.

[28-05-1969, Stb. 257, i.w.tr. 01-01-1970/kamerstukken 3767]

[Persoonlijke vrijheid en rechtsbevoegdheid]

1. In Nederland (lid 1). Met 'Nederland' wordt in het Burgerlijk Wetboek het geografisch begrip bedoeld. Heeft de wet de rechtspersoon op het oog, dan wordt de term 'Staat' gebruikt. Zie bijvoorbeeld art. 2:1. **Nederlands (lucht-)vaartuig.** Het adagium 'schip is territoire' moet met de nodige voorzichtigheid worden gehanteerd. Hiermee is niet meer gezegd dan dat voor bepaalde in de Nederlandse wet omschreven rechtsgevolgen het grondgebied van Nederland en het Nederlandse schip gelijkgesteld mogen worden (*MvA II, Parl. Gesch. 1, p. 12*).

2. Persoonlijke dienstbaarheden (lid 2). Hiermee wordt bedoeld op toestanden die leiden tot het verlies van de rechtsbevoegdheid, zoals slavernij, lijfeigenschap en horigheid. De ondergeschiktheid als gevolg van een arbeidsovereenkomst is niet begrepen onder het verbod van persoonlijke dienstbaarheden. Ook verplichtingen die uit het publieke recht voortvloeien worden niet getroffen door art. 1:1 lid 2. Zie voor de vraag in hoeverre art. 45 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie zich verzet tegen het systeem van transfer-vergoedingen: HvJ EG 15 december 1995, *NJ 1996/637*.

Artikel 2

Het kind waarvan een vrouw zwanger is wordt als reeds geboren aangemerkt, zo dikwijls zijn belang dit vordert. Komt het dood ter wereld, dan wordt het geacht nooit te hebben bestaan.

[28-05-1969, Stb. 257, i.w.tr. 01-01-1970/kamerstukken 3767]

[Begin van rechtsbevoegdheid]

1. Algemeen. Dit artikel beschermt de belangen van reeds verwekte, maar nog niet geboren kinderen. Hiertoe wordt gebruikgemaakt van twee ficties. In de eerste plaats wordt het ongeboren kind als reeds geboren aangemerkt. In de tweede plaats wordt het kind geacht nooit te hebben bestaan indien het dood ter wereld komt.

2. Het kind waarvan een vrouw zwanger is. Indien namens het kind een beroep wordt gedaan op dit artikel, moet vaststaan dat het reeds verwekt was toen het rechtsfeit waarop zijn aanspraak berust (het openvallen van een nalatenschap bijvoorbeeld) plaatsvond.

3. Het belang van het kind. Hierbij zal het vooral gaan om vermogensrechtelijke aanspraken, zoals erfgenaamschap en schadevergoeding wegens het derven van levensonderhoud indien het kind postuum wordt geboren en een derde aansprakelijk is voor de dood van de overleden ouder (art.

6:108 lid 1 onderdeel a BW). Een enkele maal werd ook een niet zuiver vermogensrechtelijk belang gehonoreerd, zoals het belang bij een voorspoedige geboorte (Rb. Haarlem (pres.) 14 oktober 1966, NJ 1967/266). **Anders dan vermogensrechtelijk belang van het kind.** Ook het medisch en opvoedkundig belang van het ongeboren kind kan op de voet van art. 1:2 BW meebrengen dat de voorlopige voogdij wordt toegewezen aan de Stichting Bureau jeugdzorg (sinds de invoering van de Jeugdwet in 2015 heet de Stichting Bureau jeugdzorg Gecertificeerde Instelling) (Rb. Roermond 26 juni 2009, ECLI:NL:RBROE:2009:BJ0644). De Rb. Dordrecht oordeelde dat zelfstandige levensvatbaarheid van een foetus bepalend is voor de vraag of aan de ongeboren vrucht op enige wijze bescherming toekomt. Nu de moeder zeventien weken zwanger is, komt de ongeboren vrucht geen bescherming toe en kan een maatregel van voorlopige ondertoezichtstelling niet worden uitgesproken (Rb. Dordrecht 7 februari 2012, ECLI:NL:RBDOR:2012:BV6246). Zie ook Rb. Maastricht 13 april 2012, ECLI:NL:RBMAA:2012:BW5222: een ongeboren vrucht komt de bescherming van het Nederlandse recht toe vanaf het moment dat redelijkerwijs moet worden geoordeeld dat de ongeboren vrucht de, overeenkomstig de laatste stand van de medische wetenschap te bepalen, levensvatbaarheidsgrens is gepasseerd. In het onderhavige geval verzet niets zich ertegen de ongeboren vrucht onder toezicht van de 'Stichting Bureau Jeugdzorg Limburg' te stellen. Ook in de zaak van Rb. Limburg 19 januari 2015, ECLI:NL:RBLIM:2015:2187, wordt de beschermwaardigheid op grond van art. 1:2 BW gelegd bij de levensvatbaarheidsgrens. In deze casus wordt de voorlopige ondertoezichtstelling over het ongeboren kind uitgesproken voor een periode van drie maanden en tevens wordt de uithuisplaatsing uitgesproken op het moment van de geboorte van het kind. De uitgebreide aandacht in de media voor de verantwoordelijkheid van de ouders voor de bescherming van de gezondheid van hun ongeboren kind, was voor de RSJ (Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming) aanleiding om nader te onderzoeken wat de rol van de overheid ten aanzien van het ongeboren kind is en in hoeverre deze verbeterd zou kunnen worden (RSJ, 'Prenatale kindbescherming en de rol van de overheid', juni 2015). Het onderzoek heeft geresulteerd in een advies aan de bewindspersonen van de twee betrokken Ministeries van VWS en van, toenmalige, VenJ. De RSJ adviseert, naast de uitbreiding en ontwikkeling van zorgprogramma's voor de aanstaande moeders, onder meer om de grens van 24 weken, als toets voor de beschermwaardigheid van het ongeboren kind, te laten vallen om daarmee ook ongeboren kinderen jonger dan 24 weken de noodzakelijke prenatale bescherming te kunnen geven. Ook stelt de RSJ voor om in een nieuw art. 1:255a BW een aparte rechtsgrond op te nemen voor een ondertoezichtstelling van een ongeboren kind. Tevens zouden de GI's meer wettelijke bevoegdheden moeten krijgen bij de uitvoering van de ondertoezichtstelling indien sprake is van prenatale zorg. In een brief van 30 november 2015 heeft de toenmalige Minister van VenJ, mede namens de Minister van VWS, in een reactie op het advies van de RSJ, ingestemd met de meeste aanbevelingen van de RSJ en benadrukt dat de levensvatbaarheidsgrens van 24 weken geen beperking mag betekenen voor het verlenen van zorg aan de moeders en de ongeboren kinderen. Daarnaast zal de Raad voor de Kinderbescherming het proces om tot begeleiding binnen een gedwongen kader te komen, al voor de grens van 24 weken kunnen inzetten. De rechter zal bepalen of ingrijpen noodzakelijk en proportioneel is. In het licht van voornoemde ontwikkelingen heeft de Rechtbank Zeeland-West-Brabant in 2017 het verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming tot een voorlopige ondertoezichtstelling van de ongeboren vrucht van zestien weken afgewezen (Rb. Zeeland-West-Brabant 22 maart 2017 ECLI:NL:RBZWB:2017:2587). De kinderrechter weegt in haar uitspraak de noodzaak van gedwongen hulpverlening aan de ongeboren vrucht en daarmee aan de moeder af tegen het in de jurisprudentie gehanteerde uitgangspunt dat een ongeboren vrucht pas bescherming kan genieten vanaf de grens van levensvatbaarheid, omdat hij dan eerst drager van rechten zoals bescherming en goede zorg kan zijn. De kinderrechter is van oordeel dat er in dit geval geen sprake is van dringende redenen om af te wijken van de lijn in de jurisprudentie en de ongeboren vrucht nu al als geboren aan te merken en een voorlopige ondertoezichtstelling uit te spreken. De kinderrechter neemt hierbij in aanmerking dat de ouders behandeling, begeleiding en hulpverlening in een vrijwillig kader accepteren, dat zij bereikbaar zijn en dat zij zich inspannen om hun leven op orde te krijgen. Een vergelijkbare uitspraak deed de Rechtbank Limburg in 2018 (Rb. Limburg 6 februari 2018, ECLI:NL:RBLIM:2018:9472). Op basis van het beginsel van proportionaliteit en onder verwijzing naar art. 8 EVRM, art. 7 en 9 IVRK, oordeelt de Rechtbank Overijssel in 2016 dat gezagsbeëindiging niet aan de orde kan zijn, nu minder verstrekkende maatregelen voorhanden zijn en van een noodzaak tot een zwaardere maatregel niet is gebleken (Rb.

Overijssel 14 april 2016, ECLI:NL:RBOVE:2016:1796). In 2020 heeft de Rechtbank Oost-Brabant gezagsbeëindiging over de ongeboren baby uitgesproken en de voordig bij de GI gelegd. De rechtbank overweegt dat de ongeboren baby kan worden aangemerkt als reeds geboren. "De rechtvaardiging hiervoor is dat het ongeboren kind recht heeft op prenatale bescherming, indien blijkt dat er dusdanig ernstige zorgen zijn over de zorg- en opvoedcapaciteiten van de ouder(s) dat daardoor een voor spoedige start in het leven en optimale ontwikkeling in de eerste levensfase van een kind in het gedrang komt", zo overweegt de rechtbank. De leeftijd van de foetus wordt niet vermeld en lijkt daarmee geen toetsingscriterium geweest voor de rechtbank (Rb. Oost-Brabant 14 december 2020, ECLI:NL:RBOBR:2020:6587). Het Hof Amsterdam ECLI:NL:GHAMS:2022:685 heeft op 8 maart 2022 het beroep van de moeder tegen de beschikking van de rechtbank, waarin de ondertoezichtstelling en machtiging tot uithuisplaatsing direct na de geboorte van het kind, reeds tijdens de zwangerschap was afgegeven, verworpen. De moeder bepleitte dat het juist zou zijn geweest als direct na de geboorte een spoedmachtiging zou worden gevraagd. Het Hof volgt moeder hierin niet en overwoog dat in dat geval de moeder een beperktere rechtsbescherming zou hebben omdat ze dan achteraf pas zou worden gehoord. Verder overwoog het Hof ook dat het in het belang was van zowel moeder als kind dat er openheid en duidelijkheid zou zijn over het na de geboorte te vervolgen traject. Op 5 december 2022 heeft de rechtbank Noord-Nederland beslist op een verzoek van de GI tot bekrachtiging van de schriftelijke aanwijzing aan een zwangere moeder, ter bescherming van het belang van het ongeboren kind. De GI vraagt tevens om een dwangmiddel op te leggen, te weten lijfswang om de moeder te laten zien en te onderzoeken door een psychiater. Moeder weigerde om de te doen gebruikelijke verloskundige zorg te accepteren voorafgaand aan de bevalling. In deze uitspraak gaat de rechtbank in op de vraag of de bescherming van het ongeboren kind een inbreuk op het recht om gevrijwaard te blijven van een inbreuk op het privéleven en de lichamelijke integriteit van de moeder, dat door artikel 8 EVRM wordt beschermd, rechtvaardigt. Lid 2 van artikel 8 EVRM staat een inbreuk op dit recht toe ter bescherming van het leven en de gezondheid van een ander. De rechtbank overweegt dat onder het begrip "een ander" in artikel 8 lid 2 EVRM niet het ongeboren kind kan worden verstaan. De rechtspraak van het EHRM getuigt ervan dat, behoudens voor zover een lidstaat iets anders bij wet heeft geregeld, het recht op leven alleen toekomt aan een persoon na de geboorte. Artikel 1:2 is zo blijkt uit de wetsgeschiedenis geschreven om de vermogensrechtelijke belangen van het ongeboren kind te beschermen. De rechtbank komt tot de slotsom dat de schriftelijke aanwijzing niet kan worden bekrachtigd, omdat vanwege het ontbreken van een wettelijke basis, uitvoering van de schriftelijke aanwijzing leidt tot een onaanvaardbare inbreuk op het privéleven en de lichamelijke integriteit van de moeder. Ook de Wgbo en de Wvvgz sluiten een ingreep ten gunste van gezondheid en leven van foetus uit, als de moeder daarmee niet instemt (ECLI:NL:RBNNE:2022:4532). Op 18 januari 2023 heeft de kinderrechter van de rechtbank Noord Nederland het verzoek van de Raad tot het onder toezicht stellen van een ongeboren kind toegewezen, maar vanaf het moment van geboorte van het kind (ECLI:NL:RBNNE:2023:409). De kinderrechter overweegt dat artikel 2 EVRM ziet op bescherming van het leven, maar dat het EHRM "... een moeder en haar ongeboren kind niet als twee afzonderlijke menselijke wezens (aanmerkt,) die ieder als afzonderlijk persoon een gelijkwaardig recht op bescherming van het leven hebben. De rechtspraak van het EHRM getuigt ervan dat, behoudens voor zover een lidstaat iets anders bij wet heeft geregeld, het recht op leven alleen toekomt aan een persoon na de geboorte." Verwezen wordt naar Europese Commissie voor de Rechten van de Mens 13 mei 1980, 8416/78 WP vs. Verenigd Koninkrijk en EHRM 8 juli 2004, 53924/00; Vo vs. Frankrijk. Een kinderbeschermingsmaatregel genomen vóór de geboorte, biedt pas bescherming aan een kind ná zijn geboorte. **Wet verplichte geestelijke gezondheid en Wet zorg en dwang.** Met de invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (*Kamerstukken* 32399) en Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapten cliënten (*Kamerstukken* 31996) per 1 januari 2020 kan ter bescherming van het ongeboren kind, de moeder gedwongen worden opgenomen en behandeld. De Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg ziet op personen met psychische problematiek terwijl de Wet zorg en dwang zich richt op personen met een verstandelijke beperking en met psychogeriatrische problematiek. In beide wetten ontbreken weliswaar expliciete waarborgen voor een ongeboren kind, maar het belang op een gezonde ontwikkeling van het ongeboren kind zou kunnen worden beschermd met een beroep op het criterium 'ernstig nadeel' dat onder art. 1:1 lid 2 van beide wetten wordt ingekleurd met onder meer een risico op '... levensgevaar, ernstig lichamenlijk letsel, ernstige psy-

chische, (...), immateriële (...), ernstige verwaarlozing (...), ernstig verstoorde ontwikkeling voor of van betrokkene *of een ander* (cursief VS) op grond waarvan een zorgmachtiging (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg) of een rechterlijke machtiging (Wet zorg en dwang) zal kunnen worden afgegeven. De Rechtbank Rotterdam benoemt de mogelijkheid van gedwongen opname op grond van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg voor een moeder die zwanger is van een tweeling (Rb. Rotterdam 31 maart 2020, ECLI:NL:RBROT:2020:3521); de opname werd echter gevraagd op grond van art. 1:265b lid 1 BW (uithuisplaatsing van het kind) en niet op grond van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg. In een andere uitspraak van de Rechtbank Rotterdam is weliswaar de zorgmachtiging op basis van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg voor de zwangere vrouw afgegeven, echter zonder expliciete verwijzing naar het ernstig nadeel van haar gedrag t.a.v. het ongeboren kind. Wel werd haar gedrag t.a.v. het kindje als belangrijke factor genoemd (Rb. Rotterdam 15 april 2020, ECLI:NL:RBROT:2020:3582). Zo ook Rechtbank Limburg ECLI:NL:RBLIM:2021:9953. **Zorgplicht verloskundige.** In HR 18 maart 2005, ECLI:NL:HR:2005:AR5213, NJ 2006/606 (*Kelly*) gewaagt de Hoge Raad van een op de verloskundige rustende zorgplicht die meebrengt dat zij ook jegens het nog ongeboren kind ertoe is gehouden de vereiste prenatale diagnostiek te (doen) verrichten teneinde de vrouw in staat te stellen een goed geïnformeerde keuze te maken ten aanzien van de vraag of zij mede met het oog op de belangen van het kind voortzetting of afbreking van haar zwangerschap wenst. Meestal wordt aangenomen dat art. 1:2 BW geen deugdelijke grondslag biedt om namens het ongeboren kind een abortus provocatus in rechte te doen verbieden (*Asser/De Boer, Kolkman & Salomons 1-I 2020/38* met vermelding van afwijkende meningen). **Belangen van derden niet beschermd.** Een derde die belang heeft bij vervulling van de voorwaarde dat hij of een ander op zeker tijdstip een kind heeft, kan niet op grond van de omstandigheid dat op dat tijdstip het kind reeds was verwekt, zich beroepen op de vervulling van de voorwaarde. Zie echter ook Rb. Roermond 21 oktober 2009, ECLI:NL:RBROE:2009:BK2848: adoptie door de vrouwelijke partner van de moeder kan vóór de geboorte van het te adopteren kind worden verzocht en, gelet op art. 1:2 BW, na diens geboorte worden uitgesproken, ook als de verzoekster intussen zou zijn overleden.

4. Het kind komt dood ter wereld. Komt het kind dood ter wereld, dan wordt het geacht nooit te hebben bestaan. Voor de vraag of het kind levend, dan wel dood ter wereld is gekomen, wordt veelal beslissend geacht of het al dan niet heeft geademd. Hoe lang het kind heeft geleefd, doet voor de toepassing van art. 1:2 niet ter zake. *Asser/De Boer, Kolkman & Salomons 1-I 2020/35* wijst erop dat bij de verfijnder wordende methoden om ook zeer prematuur geboren en in leven te houden, (zelfstandige) ademhaling in afnemende mate als criterium van 'leven' zal kunnen dienen. Het geval waarin een kind niet levend ter wereld komt, kan niet op één lijn worden gesteld met de situatie waarin iemand als gevolg van een fout van een ander overlijdt, zoals aan de orde was in HR 22 februari 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5356, NJ 2002/240 (*Taxibus*) (Rb. Maastricht 18 oktober 2006, ECLI:NL:RBMAA:2006:AZ0717). **Akte van de Burgerlijke Stand.** Als een kind dood wordt geboren, maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand op grond van art. 1:19i een akte op die in het overlijdensregister wordt opgenomen. De levensvatbaarheidsgrens van 24 weken, die in de wet op de lijkbezorging wordt aangehouden voor de beslissing of een lijk begraven of gecremeerd dient te worden, geldt niet voor het opmaken van deze akte. Op 3 februari 2019 is in werking getreden de Wet van 19 december 2018 tot wijziging van de Wet basisregistratie personen in verband met het opnemen van gegevens over kinderen die op het moment van de geboorte niet meer in leven zijn of omtrent wie een Nederlandse akte is opgemaakt die vermeldt dat het kind op het ogenblik van de aangifte niet in leven is (*Stb.* 2019, 3). Deze wet houdt een aanpassing in van de Wet basisregistratie personen. Met een toevoeging aan artikel 2.7 van deze wet dat ook kinderen die levenloos ter wereld komen kunnen worden ingeschreven (lid 1 sub 2) en een nieuw artikel 2.8a is de wetgever tegemoetgekomen aan een dringende wens van ouders om hun kind als persoon te erkennen. Zie ook artikel 1:19i BW.

Artikel 3

1. De graad van bloedverwantschap wordt bepaald door het getal der geboorten, die de bloedverwantschap hebben veroorzaakt. Hierbij telt een erkenning, een gerechtelijke vaststelling van het ouderschap of een adoptie als een geboorte.

2. Door huwelijk of door geregistreerd partnerschap ontstaat tussen de ene echtgenoot dan wel de ene geregistreerde partner en een bloedverwant van de andere echtgenoot dan wel de andere geregistreerde partner aanverwantschap in dezelfde graad als er bloedverwantschap bestaat tussen de andere echtgenoot dan wel de andere geregistreerde partner en diens bloedverwant.

3. Door het eindigen van het huwelijk of geregistreerd partnerschap wordt de aanverwantschap niet opgeheven.

[27-11-2013, Stb. 486, i.w.tr. 01-04-2014/kamerstukken 33526]

[Graad van bloed- en aanverwantschap]

1. Algemeen. Dit artikel bepaalt hoe de graad van bloed- en aanverwantschap moet worden berekend.

2. Graad van bloedverwantschap (lid 1 eerste zin). Het aantal der geboorten, die de bloedverwantschap hebben veroorzaakt, bepaalt de graad van bloedverwantschap. Tussen ouders en kinderen bestaat dus bloedverwantschap in de eerste graad; tussen grootouders en kleinkinderen bloedverwantschap in de tweede graad. Voor het berekenen van de graad van bloedverwantschap in de zijlinie moet men eerst opklimmen tot de gemeenschappelijke stamvader (-moeder) en vervolgens neerdalen tot de verwant. Broers en zusters zijn derhalve bloedverwanten in de tweede graad; tussen ooms en tantes enerzijds en hun neven en nichten anderzijds bestaat bloedverwantschap in de derde graad. Neven en nichten zijn bloedverwanten in de vierde graad.

3. Erkenning, gerechtelijke vaststelling van het ouderschap of adoptie (lid 1 tweede zin). Voor het bestaan van bloedverwantschap in de zin van de wet is een biologische relatie niet vereist. Ook tussen de duomoeder en haar kind en adoptiefouders en hun geadopteerde kinderen bestaat bloedverwantschap. Erkenning, gerechtelijke vaststelling van het ouderschap en adoptie 'tellen' als een geboorte. In art. 1:435 lid 4 en 1:452 lid 4 BW zijn met broers en zusters ook bedoeld halfbroers of -zusters, evenals zij wier bloedverwantschap (mede) berust op het bepaalde in de tweede zin van art. 1:3 lid 1 BW (HR 17 december 2010, ECLI:NL:HR:2010:BO1801, NJ 2011/7). Bloedverwant is, volgens de Rechtbank Utrecht in de *baby Donna*-zaak, ook de donor van het kind dat uit zijn gameten (genetisch materiaal) is voortgekomen. Bloedverwantschap in het afstammingsrecht moet volgens de rechtbank worden beschouwd als de betrekking die bestaat tussen hen, van wie de een van de ander afstamt of die van eenzelfde persoon afstammen; afstamming staat hierbij zowel voor de juridische, ofwel familierechtelijke relatie, als voor de genetisch/biologische verhouding. Rb. Utrecht 24 oktober 2007, ECLI:NL:RBUTR:2007:BB6360. In hoger beroep heeft het hof Amsterdam deze uitspraak bevestigd en geoordeeld dat verzoeker de biologische vader van Donna is en dat hij daarom moet worden aangemerkt als bloedverwant van Donna in de zin van artikel 1:329 BW (ECLI:NL:GHAMS:2008:BG5157). Het hof voegt hieraan toe: "De omstandigheid dat verzoeker in België heeft nagelaten binnen de daar geldende wettelijke termijn een procedure tot erkenning door hem van Donna te starten, doet hieraan niet af. Dit betekent dat verzoeker als bloedverwant en verzoekster als aanverwant ontvangen kunnen worden in hun verzoek tot ontzetting van de pleegmoeder van de tijdelijke voogdij." In een latere beschikking van het hof Amsterdam in 2018 (ECLI:NL:GHAMS:2018:2989) wijkt het hof nadrukkelijk af van dit standpunt. Het hof geeft aan inmiddels anders te oordelen dan in de aangehaalde uitspraak uit 2008. Volgens het hof is een biologische vader die zijn kind niet heeft erkend niet-ontvankelijk in een verzoek tot beëindiging van de voogdij van een GI (Gecertificeerde Instelling) omdat hij geen bloedverwant is conform de wet. Volgens het hof volgt uit het systeem van de wet dat het begrip bloedverwant moet worden gezien als de formele familierechtelijke band tussen personen. "Een aanwijzing daarvoor is te vinden in artikel 1:3 lid 1 BW, waarin een erkenning, een gerechtelijke vaststelling van het vaderschap of een adoptie gelijkgesteld worden met een geboorte als het gaat om de vaststelling van de graad van bloedverwantschap tussen personen. Gezien artikel 1:197 BW staan een kind, zijn ouders en hun bloedverwanten in familierechtelijke betrekking tot elkaar. Afgezien van een geboorte binnen of na een huwelijk of geregistreerd partnerschap, is op grond van artikel 1:199 BW vader van een kind de man die het kind heeft erkend, wiens vaderschap gerechtelijk is vastgesteld of die het kind

heeft geadopteerd". Dit betekent aldus het hof dat de biologische vader juridisch niet de vader is, ook al is er biologische verwantschap.

4. Graad van aanverwantschap (lid 2). De graad van aanverwantschap is gelijk aan de graad van bloedverwantschap tussen de andere echtgenoot of geregistreerde partner en diens bloedverwant. Tussen de vrouw en de broer van haar man bestaat derhalve aanverwantschap in de tweede graad.

5. Gevolgen van het eindigen van het huwelijk of geregistreerd partnerschap (lid 3). Het antwoord op de vraag of aanverwantschap bestaat tussen de ene echtgenoot en bloedverwanten van de andere echtgenoot die na het eindigen van het huwelijk of geregistreerd partnerschap worden geboren, moet worden gezocht in de verkeersopvattingen en de redelijkheid (HR 20 februari 1957, NJ 1958/418).

TITEL 2

Het recht op de naam

[Inleidende opmerkingen]

1. Algemeen. Deze titel behelst het naamrecht. Art. 1:4-7 regelen de verwerving en verandering van verplichte namen, art. 1:8 en 1:9 het gebruik van de naam in het rechtsverkeer.

2. Gelijke behandeling van mannen en vrouwen; reactie wetgever. Het EHRM heeft uitgemaakt dat het niet in acht nemen van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen in het naamrecht een schending van het EVRM kan opleveren (EHRM 22 februari 1994, *NJ* 1996/12 (*Burghartz*) en EHRM 9 november 2010, 664/06 (*Rose en Rose/Zwitserland*)). Ook voornamen vallen onder het privé- en gezinsleven als bedoeld in art. 8 EVRM (EHRM 24 oktober 1996, *NJ* 1997/324 (*Guillot*)). Op 1 januari 1998 is het naamrecht herzien en is onder meer ingevoerd dat een kind de geslachtsnaam van de vader óf de moeder kon verkrijgen (wet van 10 april 1997, *Stb.* 161 en wet van 5 juli 1997, *Stb.* 324). Nadien zijn inde art. 5, 7 en 9 nog enkele keren aanpassingen doorgevoerd, laatstelijk met de Wet introductie gecombineerde geslachtsnaam (*Stb.* 2023, 116), in werking getreden op 1 januari 2024 (*Stb.* 2023, 316). Zie over de totstandkoming van de in 1998 ingevoerde regeling uitvoeriger: *Asser/De Boer, Kolkman & Salomons 1-I* 2020/53. In EHRM 27 april 2000, 42973/98, verkort in *NJB* 2000, p. 1337 e.v. (*Bijleveld/Nederland*) oordeelde het Europese Hof te Straatsburg dat het nieuwe namenrecht niet in strijd was met art. 14 jo. art. 8 EVRM. In EHRM 26 oktober 2021, *EHRC Updates* 2021/286, m.nt. R. Ritsema oordeelde het Straatsburgse Hof dat het oude Spaanse naamrecht in strijd was met art. 8 jo. art. 14 EVRM; destijds schreef de Spaanse wet de volgorde van de dubbele geslachtsnaam dwingend voor: de familienaam van de vader kwam altijd voor de familienaam van de moeder en de familienaam van de moeder verviel dan bij de volgende generatie. De vraag of deze uitspraak ook consequenties heeft voor de Nederlandse vangnetnorm is door de minister voor Rechtsbescherming ontkennend beantwoord (*Handelingen I* 2022/23, nr. 22, item 6, p. 15). Een amendement (*Kamerstukken II* 2021/22, 35990, nr. 12) om voor alle gevallen waarin geen andersluidende naamskeuze wordt gedaan als vangnetnorm te bepalen dat een kind een gecombineerde geslachtsnaam zou krijgen, waarbij de volgorde der delen zou worden bepaald door het alfabet, haalde geen Kamermeerderheid. De vangnetnorm is met de Wet introductie gecombineerde geslachtsnaam dan ook ongewijzigd gebleven (Wet van 24 maart 2023, *Stb.* 116, i.w.tr. 1 januari 2024, *Stb.* 2023, 316). Zie voor de verschillende vangnetnormen diverse aantekeningen bij art. 1:5 onder het kopje Vangnetnorm.

3. Procesrecht. Het familieprocesrecht is met commentaar opgenomen in het onderdeel Bijlagen *T&C Personen- en familierecht*.

4. Internationaal privaatrecht. Kwesaties van IPR betreffende de in deze titel te behandelen onderwerpen worden besproken in *T&C Personen- en familierecht* (IPR Naam).

Artikel 4

1. Een ieder heeft de voornamen die hem in zijn geboorteakte zijn gegeven.

2. De ambtenaar van de burgerlijke stand weigert in de geboorteakte voornamen op te nemen die ongepast zijn, of overeenstemmen met bestaande geslachtsnamen tenzij deze tevens gebruikelijke voornamen zijn.

3. Geeft de aangever geen voornamen op, of worden deze alle geweigerd zonder dat de aangever ze door een of meer andere vervangt, dan geeft de ambtenaar ambtshalve het kind een of meer voornamen, en vermeldt hij uitdrukkelijk in de akte dat die voornamen ambtshalve zijn gegeven.

4. Wijziging van de voornamen kan op verzoek van de betrokken persoon of zijn wettelijke vertegenwoordiger worden gelast door de rechtbank. De wijziging geschiedt doordat van de beschikking een latere vermelding aan de akte van geboorte wordt toegevoegd, overeenkomstig artikel 20a, eerste lid. In geval van wijziging van de voornamen van een buiten Nederland geboren persoon geeft de rechtbank die de beschikking geeft, voor zoveel nodig ambtshalve hetzij een last

tot inschrijving van de akte van geboorte dan wel van de akte of de uitspraak, bedoeld in artikel 25g, eerste lid, hetzij de in artikel 25c bedoelde beschikking.
[12-04-1995, Stb. 227, i.w.tr. 15-05-1995/kamerstukken 23855]

[Verkrijging en wijziging van voornamen]

1. Geboorteakte beslissend (lid 1). Voor de voornaam of voornamen is, anders dan voor de geslachtsnaam (art. 1:5), de geboorteakte beslissend. De keuze van de voornamen is vrij, behoudens de beperkingen van het tweede lid. **Kind komt levenloos ter wereld.** Als het kind levenloos ter wereld is gekomen of als een pasgeboren kind is overleden voordat aangifte van de geboorte is geschied, wordt een akte van geboorte (levenloos) opgemaakt, die wordt opgenomen in het overlijdensregister, zie art. 1:19i en art. 66 lid 2 Besluit burgerlijke stand 1994. Indien de ouders dit wensen, wordt op de akte een geslachtsnaam en voornamen van het kind vermeld. **Geen geboorteakte.** Heeft iemand geen geboorteakte, dan kan hij de Koning verzoeken voor hem een voornaam vast te stellen (art. 1:7 lid 2).

2. Weigering door de ambtenaar (lid 2). De keuze van de voornamen is vrij. Ook fantasienamen mogen vrijelijk worden gegeven (aldus De Groot, *GS Personen- en familierecht*, art. 4 Boek 1 BW, aant. 2). Alleen voornamen die ongepast zijn of die overeenstemmen met bestaande geslachtsnamen die niet tevens gebruikelijke voornamen zijn, moet de ambtenaar van de burgerlijke stand weigeren. **Ongepaste voornamen.** Men denke bij 'ongepast' niet alleen aan onwelvoeglijke namen, maar ook aan 'geestige' namen, waarvan de drager in zijn leven alleen maar last kan ondervinden (*Asser/De Boer, Kolkman & Salomons 1-1 2020/49*). Ongepast is ook, aldus dezelfden, een 'absurd groot' aantal namen. **Bestaande geslachtsnaam.** Met deze tweede uitzondering werd onder meer van oudsher beoogd te voorkomen dat een kind een zogenaamde 'dubbele naam' zou krijgen. Nu vanaf 1 januari 2024 een keuze gemaakt kan worden voor een geslachtsnaam die is samengesteld uit die van beide ouders, lijkt het verbod van de geslachtsnaam als voornaam wat achterhaald. Vooralsnog heeft de wetgever echter geen aanleiding gezien deze bepaling aan te passen. Een bestaande geslachtsnaam als voornaam is overigens wél toegestaan als die naam tevens een gebruikelijke voornaam is, bijvoorbeeld Piet. Het is niet geheel duidelijk wat onder 'gebruikelijke voornamen' moet worden verstaan. Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat het criterium 'min of meer algemeen gebruikelijk' is (MO II, *Parl. Gesch. BW Inv. Boek 1 1969*, p. 1053). Zie voor rechtspraak De Groot, *GS Personen- en familierecht*, art. 4 Boek 1 BW, aant. 5. **Voorbeelden.** Zie voor enige voorbeelden van voornamen die in de rechtspraak al dan niet werden toegelaten: *Asser/De Boer, Kolkman & Salomons 1-1 2020/50* en *Vlaardingerbroek* e.a. 2023/2.4.2.

3. Ambtshalve geven van namen (lid 3). De aangever van het kind is niet verplicht om een voornaam te geven. In dat geval, én in het geval de ambtenaar de voornaam heeft geweigerd, geeft de ambtenaar het kind ambtshalve een of meer voornamen. Hij vermeldt dat uitdrukkelijk in de geboorteakte. **Geen beroep tegen weigering.** Tegen een weigering staat geen beroep open. Wel kan de aangever op grond van lid 4 de rechtbank verzoeken een wijziging van de voornaam te gelasten. Uit deze uitspraak blijkt dan tevens of de ambtenaar mogelijkerwijs ten onrechte de voornaam heeft geweigerd (zie bijvoorbeeld: Rb. Amsterdam 30 juni 1998, *NJ 1999/189*, waarin werd geoordeeld dat de voornaam Miracle-of-love niet ongepast was). Af en toe blijkt achteraf dat de aangever van geboorte zich vergist heeft bij het opgeven van de voornamen, er is een naam vergeten of de spelling is onjuist. De Commissie van advies voor de zaken betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit (art. 1:29) adviseert aan de ambtenaren van de burgerlijke stand om binnen de termijn van een jaar een verbetering te zien als herstel van een kennelijke schrijffout of misslag. Vanwege het recht van het kind op behoud van zijn identiteit waaronder zijn naam, moet de naam in beginsel vaststaan op het moment dat de naam een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de identiteit van een kind. Verbeteringen die na de termijn van een jaar worden verzocht, dienen te worden overgelaten aan de rechtbank (Nieuwsbrief Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken 9 februari 2022, te raadplegen via <https://nvvb.nl/nl/nieuws/bericht-van-commissie-van-advies-verbeteren-van-vo/>).

4. Wijziging door de rechter (lid 4). Op verzoek van de betrokken persoon of van zijn wettelijk vertegenwoordiger kan een wijziging van de voornaam worden gelast. Zo'n wijziging kan

zowel het schrappen als het toevoegen van een naam inhouden. Voor de wijziging dient voldoende zwaarwichtig belang te bestaan, al lijkt daar in de meer recente rechtspraak niet meer zo zwaar aan getild te worden als voorheen, zie bijvoorbeeld Rb. Oost-Brabant 12 december 2019, ECLI:NL:RBOBR:2019:7307, *RFR* 2020/63. Maar zie HR 22 april 2022, ECLI:NL:HR:2022:622, waarin werd geoordeeld dat de biologische vader die als belanghebbende hoger beroep instelde tegen een beslissing van de rechtbank om de voornamen van het kind te wijzigen ten onrechte niet ontvankelijk was verklaard. In de verwijzingsbeslissing Hof 's-Hertogenbosch 16 februari 2023, ECLI:NL:GHSHE:2023:567 wees het hof het inleidend verzoek van de moeder tot wijziging van de voornaam alsnog af wegens ontbreken van een voldoende zwaarwichtig belang. In geval de rechter wel sprake acht van een voldoende zwaarwichtig belang, dient hij vanzelfsprekend ook na te gaan of de gevraagde naam geoorloofd is naar de maatstaven van lid 2. **Voorbeelden.** Meer voorbeelden van rechtspraak inzake wijziging van voornamen zijn te vinden in *Vlaardingerbroek e.a.* 2023/2.4.3 en De Groot, *GS Personen- en familierecht*, art. 4 Boek 1 BW, aant. 10 en 11. **Transseksualiteit.** In geval van een verandering van het geslacht is een wijziging van de voornaam mogelijk (art. 1:28b lid 2). Sedert de invoering op 1 juli 2014 van de wet van 18 december 2013 (*Stb.* 2014, 1) in verband met de wijziging van de vermelding van het geslacht van transgenders in de akte van geboorte, kan die vermelding na aangifte geschieden door de ambtenaar van de burgerlijke stand. Deze kan dan desverzocht tevens overgaan tot wijziging van de voornaam. **Adoptiefouders.** Adoptiefouders kunnen wijziging van de voornamen van het kind verkrijgen. Zo'n wijziging zal veelal worden gedaan in combinatie met het adoptieverzoek. **Procedurele regels.** Op de procedure tot wijziging van de voornamen is art. 809 Rv, waarin regels zijn gegeven omtrent het horen van minderjarigen, van toepassing. Van de beschikking van de rechter staat hoger beroep open. **Ingang wijziging.** De wijziging van de voornamen komt niet tot stand door de rechterlijke beschikking. Art. 1:20 en art. 1:20a lid 1 bepalen dat een latere vermelding van een last tot wijziging van de voornaam aan de geboorteakte moet worden toegevoegd. Is de geboorteakte niet in Nederland opgemaakt, dan zal de latere vermelding op de akte van inschrijving van deze geboorteakte, opgemaakt door de ambtenaar te Den Haag, worden vermeld (art. 1:25b; bijvoorbeeld bij adoptiekinderen die een Nederlandse naam krijgen).

Artikel 5

1. Indien een kind alleen in familierechtelijke betrekking tot de moeder staat, heeft het haar geslachtsnaam. Indien een kind door adoptie alleen in familierechtelijke betrekking tot de vader staat, heeft het zijn geslachtsnaam.
2. Indien een kind door erkenning in familierechtelijke betrekking tot de vader komt te staan, houdt het de geslachtsnaam van de moeder, tenzij de moeder en de erkenner ter gelegenheid van de erkenning gezamenlijk verklaren dat het kind de geslachtsnaam van de vader zal hebben of van beide ouders in een vrij te bepalen volgorde. Van deze verklaring wordt melding gemaakt in de akte van erkenning. De eerste twee volzinnen zijn van overeenkomstige toepassing bij erkenning van een ongeboren kind. De ouders kunnen evenwel ter gelegenheid van de voltrekking van hun huwelijk of van de registratie van hun partnerschap alsnog gezamenlijk verklaren, dat hun kind voortaan de geslachtsnaam van de andere ouder zal hebben of van beide ouders in een vrij te bepalen volgorde. Van deze verklaring wordt een akte van naamskeuze opgemaakt. Indien een kind door gerechtelijke vaststelling van het vaderschap in familierechtelijke betrekking tot de vader komt te staan, houdt het de geslachtsnaam van de moeder, tenzij de moeder en de man, wiens vaderschap is vastgesteld, ter gelegenheid van de vaststelling gezamenlijk verklaren dat het kind de geslachtsnaam van de vader zal hebben of van beide ouders in een vrij te bepalen volgorde. De rechterlijke uitspraak inzake de vaststelling van het vaderschap vermeldt de verklaring van de ouders omtrent de geslachtsnaamkeuze.
3. Indien een kind door adoptie in familierechtelijke betrekking komt te staan tot beide adoptanten van verschillend geslacht, die met elkaar zijn gehuwd, heeft het kind de geslachtsnaam van de vader, tenzij de adoptanten ter gelegenheid van de adoptie gezamenlijk verklaren dat het kind de geslachtsnaam van de moeder, de oorspronkelijke geslachtsnaam of de geslachtsnaam van beide adoptanten in een vrij te bepalen volgorde of van één van hen in combinatie met de oorspronkelijke geslachtsnaam van het kind in een vrij te bepalen volgorde zal hebben. Indien de adoptanten niet met elkaar gehuwd zijn of indien beide adoptanten van hetzelfde geslacht zijn en